

AUGLÝSING

um náttúruvættið Dimmuborgir í Skútustaðahreppi.

1. gr.

Um friðlýsinguna.

Umhverfisráðherra hefur ákveðið að tillögu Landgræðslu ríkisins, Umhverfisstofnunar og Náttúrufræðistofnunar Íslands og með samþykki Skútustaðahrepps, að friðlýsa Dimmuborgir í Skútustaðahreppi sem náttúruvætti skv. 2. tölul. 1. mgr. 53. gr. laga nr. 44/1999 um náttúruvernd. Dimmuborgir eru minjar tæmdrar hraunbólur sem myndaðist fyrir um 2300 árum þegar hraun rann frá Lúdentar- og Þrengslaborgum yfir Mývatn og í sjó fram í Aðaldal. Í sama gosi mynduðust m.a. gervigígarnir við Skútustaði og Mývatn varð til í núverandi mynd. Þar sem Dimmuborgir mynduðust hefur fyrirstaða í hrauninu valdið því að hraunbráð safnaðist fyrir undir storkinni hraunskán og myndaði hringlaga gúl eða hraunbólur, um 2 km í þvermál og um 20 m á hæð. Síðan braust hraunbráðin fram um Borgarás, bólan tæmdist og storkið hraunþakið hrundi en eftir urðu sérstakar hraunmyndanir og landslag. Gufa úr undirlagi hraunsins og myndun gervigíga áttu hlut að máli við myndun fyrirstöðunnar og hraunborganna sem eftir stóðu.

Hið friðlýsta svæði er 423,5 hektarar að stærð.

2. gr.

Markmið friðlýsingarinnar.

Markmiðið með friðlýsingu Dimmuborga sem náttúruvættis er að vernda sérstæðar jarðmyndanir. Jafnframt er það markmið með friðlýsinguinni að varðveita jarðmyndanir svæðisins vegna mikils fræðslu- og útivistargildis, en svæðið í heild sinni hefur um langan tíma verið afar vinsæll útivistarstaður heimamanna og viðkomustaður ferðamanna sem um Mývatnssveit fara.

3. gr.

Mörk náttúruvættisins.

Friðlýsingin tekur til 421 hektara svæðis innan landgræðslugirðingar skv. meðfylgjandi korti frá Landgræðslu ríkisins, auk 2,5 hektara svæðis utan girðingar við norðvestur jaðar svæðisins, en það hefur verið deiliskipulagt. Alls nær friðlýsingin því til um 423,5 ha. Mörk svæðisins eru nánar skilgreind í hnitatöflu og á meðfylgjandi upprætti í fylgiskjali.

Punktur	X - hnit	Y - hnit	Punktur	X - hnit	Y - hnit
1	596377,0000	567943,0000	6	595856,0000	566515,0000
2	597240,0000	568157,0000	7	595916,0000	567113,0000
3	597711,0000	567862,0000	8	596183,3500	567573,2300
4	598458,0000	566752,0000	9	596106,2300	567770,8100
5	597743,0000	565766,0000	10	596229,2200	567600,0400

4. gr.

Verndun jarðmyndana.

Óheimilt er að hrófla við eða skemma á annan hátt jarðmyndanir í náttúruvættinu Dimmuborgum. Þar sem meginmarkmið friðlýsingarinnar er að vernda sérstakar jarðmyndanir er umsjónaradila heimilt að fenginni umsögn Náttúrufræðistofnunar Íslands og Landgræðslu ríkisins þar sem það á við, að fjarlægja gróður sem skyggir á jarðmyndanirnar. Einnig er heimilt að fjarlægja sand sem borist hefur inn á svæðið og skyggir þar á jarðmyndanir.

5. gr.

Verndun gróðurs og dýralífs.

Óheimilt er að spilla gróðri í Dimmuborgum nema um sé að ræða gróður sem spillir útsýni að jarðmyndunum á svæðinu, sbr. 4. gr. Óheimilt er að trufla dýralíf af ásetningi innan marka náttúruvættisins. Þá er beit búpenings óheimil í náttúruvættinu.

Ræktun og dreifing framandi plöntutegunda er óheimil innan marka náttúruvættisins í samræmi við reglugerð um innflutning, ræktun og dreifingu útlendra plöntutegunda nr. 583/2000.

Vegna eldhættu eru reykingar óheimilar á víðavangi innan marka náttúruvættisins.

6. gr.

Landgræðsla.

Landgræðslu ríkisins er heimilt að grípa til hvers konar aðgerða sem hún telur þörf á til að hindra sandfok inn á svæðið, til að stöðva sandfok á svæðinu og til að hindra eyðingu jarðvegs og gróðurs í náttúruvættinu skv. verndaráætlun og í samráði við Umhverfisstofnun og Skútustaðahrepp, þ.e. upplýsa skal stofnunina og sveitarfélagið um umfang, eðli og tímamörk aðgerðanna. Við uppgræðslu og endurheimt gróðurs, skal nota innlendar tegundir, sbr. reglugerð nr. 583/2000 um innflutning, ræktun og dreifingu útlendra plöntutegunda.

7. gr.

Skotveiðar.

Notkun skotvopna er bönnuð á svæðinu nema til minka- og refaveiða eða á grundvelli 5. og 7. mgr. 7. gr. laga nr. 64/1994 um vernd, friðun og veiðar á villtum fuglum og villtum spendýrum. Skýlt er að tilkynna umsjónaraðila svæðisins um alla notkun skotvopna.

8. gr.

Umferð um náttúruvættið.

Almenningi er heimil för um náttúruvættið, en fylgja ber merktum stígum og leiðum í samræmi við fyrirmæli umsjónaraðila hverju sinni. Sérstakt leyfi Umhverfisstofnunar þarf fyrir öllum athöfnum og viðburðum svo sem stærri samkomum og kvikmyndun.

Umferð vélknúinna farartækja, þ.m.t. vélsleða, er óheimil í náttúruvættinu. Þetta á þó ekki við um rafknúna hjólastóla eða önnur sambærileg hjálpartæki hreyfihamlaðra á merktum stígum. Óheimilt er að hafa hunda í náttúruvættinu nema með sérstöku leyfi umsjónaraðila.

9. gr.

Tjöldun, gisting og umgengi.

Óheimilt er að hafa næturstað innan hins friðlýsta svæðis. Einnig er óheimilt að urða eða henda rusli á víðavangi innan náttúruvættisins.

10. gr.

Umsjón náttúruvættisins o.fl.

Landgræðsla ríkisins annast umsjón og rekstur náttúruvættisins, en Umhverfisstofnun hefur eftirlit með framkvæmd friðlýsingarinnar. Landgræðslan og Umhverfisstofnun gera með sér sérstakan samning um umsjón og rekstur náttúruvættisins sem umhverfisráðherra staðfestir, sbr. 30. gr. laga nr. 44/1999 um náttúruvernd.

Umhverfisstofnun skipar ráðgjafarnefnd um svæði í Mývatnssveit sem friðlýst eru skv. lögum um náttúruvernd, nr. 44/1999. Ráðgjafarnefndin er Umhverfisstofnun til ráðgjafar um málefni er varða rekstur svæðanna, samstarf þeirra og stefnumótun. Í nefndinni sitja einn fulltrúi skipaður af Umhverfisstofnun og fer hann með formennsku, einn fulltrúi skipaður af Skútustaðahreppi og einn fulltrúi skipaður af Náttúrustofu Norðausturlands. Auk þess skal skipaður einn fulltrúi fyrir hönd hverrar jarðar innan friðlýstra svæða í Skútustaðahreppi. Ráðgjafarnefndin er skipuð til fjögurra ára í senn og er hlutverk hennar nánar útfært í erindisbréfi Umhverfisstofnunar.

11. gr.

Verndaráætlun og stjórnunaráætlun.

Umhverfisstofnun skal sjá um gerð verndar- og stjórnunaráætlunar fyrir náttúruvættið í samráði við landeigendur, Skútustaðahrepp, og ráðgjafanefnd um náttúruverndarsvæði í Mývatnssveit, sbr. d-lið 2. mgr. 6. gr. laga nr. 44/1999 um náttúruvernd.

Náttúrufræðistofnun Íslands vaktar náttúru svæðisins, lífríki og jarðmyndanir í samstarfi við Náttúrustofu Norðausturlands og upplýsir Umhverfisstofnun og Landgræðslu ríkisins um aðsteðjandi hættur eða um nauðsynlegar framkvæmdir í þágu verndar. Landgræðsla ríkisins sér um vöktun og nauðsynlegar framkvæmdir vegna sandflutnings og uppblásturs.

12. gr.

Landnotkun og mannvirkjagerð.

Allar framkvæmdir innan náttúruvættisins eru háðar leyfi Landgræðslu ríkisins, Skútustaðahrepps og Umhverfisstofnunar, sbr. 38. gr. laga nr. 44/1999 um náttúruvernd. Framkvæmdir skulu vera í samræmi við samþykkt skipulag og verndaráætlun. Gert er ráð fyrir merktum og stikuðum gönguleiðum og stígum um svæðið og skal leitast við að þeir geti tengst öðrum gönguleiðum um Mývatnssveit.

Þá er starfsmönnum á svæðinu heimil, ef nauðsyn krefur, notkun vélknúinna farartækja vegna starfa við stígagerð innan marka náttúruvættisins, enda sé ekki unnt að framkvæma starfið á annan hátt, sbr. 5. gr. reglugerðar nr. 528/2005 um takmarkanir á umferð í náttúru Íslands. Sérstök aðgát skal viðhöfð við aksturinn til að draga úr hættu á náttúruspjöllum. Hafa skal fullnægjandi útbúnað til slíks aksturs. Leita skal leiða til að flytja efni og annað sem til þarf á þann hátt að ekki sé þörf á akstri utan vega.

13. gr.

Refsiákvæði.

Brot gegn friðlýsingu þessari varðar sektum eða fangelsi allt að tveimur árum, skv. 75. og 76. gr. laga nr. 44/1999 um náttúruvernd.

14. gr.

Gildistaka.

Friðlýsingin öðlast þegar gildi.

Umhverfissráðuneytinu, 22. júní 2011.

Svandís Svavarsdóttir.

Steinunn Fjóra Sigurðardóttir.

Fylgiskjal.

